

This entry is part 3 of 3 in the series Robert Steuckers - Úvahy o postavě dandyho

Robert Steuckers - Úvahy o postavě dandyho

Úvahy o estetické a kulturní postavě dandyho, část 1

Úvahy o estetické a kulturní postavě dandyho, část 2

Úvahy o estetické a kulturní postavě dandyho, část 3

Autor: Robert Steuckers

Čandalistické dekadentní figury

Existenciální krize, jež započala zhruba v polovině 18. století, vyústila v nihilismus, který Friedrich Nietzsche s odsudkem charakterizoval jako „vyčerpání života“ a „znehodnocení všech hodnot“, projevující se vzrušeným neklidem a neschopností si užívat volného času. Právě tento neklid pak urychlil proces vyčerpání.

Abstrakce existence jasně naznačuje, že naše „společnosti“ již nadále nevytvářejí „těla“, nýbrž, jak Nietzsche definuje, pouhý „konglomerát čandalů“, v nichž se nahromadí nervové a psychické poruchy, jež jsou známkou toho, že obranný mechanismus silných natur není ničím jiným, než pouhou vzpomínkou. Právě tyto „obrné mechanismy“ v sobě musí „odlišný člověk“ oživit po završení procesu vlastního hledání tradičních mystérií.

Nietzsche velmi adresně vypočítává hříchy *čandaly*, symbolické to figury evropské dekadence, z nichž vyvěrá existenciální krize a nihilismus. Čandala trpí nejrůznějšími neduhy: zvýšenou inklinací ke kriminalitě, popularizováním celibátu a dobrovolné sterility, hysterií, neustálým oslabováním vůle, alkoholismem (a závislostmi na různých drogách), systematickým pochybováním a soustavnou a neúnavnou destrukcí veškerých pozůstatků síly.

Mezi čandalistické figury dekadence a nihilismu Nietzsche zařazuje i tzv. „úřední nomády“ (*Staatsnomaden*), kteří vykonávají oficiální funkce, aniž by opravdově přináleželi k některé zemi, sluhý „chladného mostra“ s abstraktní myslí, jež plodí další a další abstrakce. Parazitní

způsob života těchto existencí způsobuje z důvodu jejich omračující a neustálé lenosti rozpad rodiny. To vše se odehrává v prostředí utvořeném z protichůdných a rozdrobených existencí, kde „disciplína“ (*Züchtung*) jednotlivých aktérů slouží abstrakcím chladného monstra – všeobecné nespolehlivosti ve formě popudlivosti a výrazům nenasyceného a kompenzačního chtíce po nejrůznějších stimulech a vzrušení – neurózám všemožného typu – politickému „presentismu“ (*Augenblickdienerei*), v němž dlouhodobá paměť, hlubší perspektivy či přirozený a instinktivní smysl pro pravdu naprosto absentují – patologické přecitlivělosti – plané obavy vybudují morbidní strach z neúprosných sil, jež formovaly a stále ještě formují historii a mocenské poměry – strach z ovládnutí reality a uchvácení hmotných statků tohoto světa.

Victor Segalen v Oceánii, Ernst Jünger v Africe

V tomto prostředí chladu, nervózního oponování změnám a planých mánií a neuróz by primární odpovědi jedince vůči nihilismu mělo být pozvednutí a konkretizování principu dobrodružství, v jehož důsledku nespokojenec opustí buržoazní svět spolu s jeho souborem umělovců, a vydá se vstříc panenským končinám, jež jsou netknuté, autentické, otevřené a tajuplné.

Gauguin vyplul na ostrovy v Tichém oceánu. **Victor Segalen** si zase oblíbil primitivní Oceánii a imperiální Čínu čelící záhubě tváří v tvář neustávající westernizaci. Segalen však stále zůstal Bretoncem a právě proto volal po návratu do lůna předků a odsuzoval obsazení Tahiti „americkými romanitky“, neboli „špinavými parazity“, jak je nazývá ve svém díle *L'essai sur L'Exotisme*. Odmítnutí určitých aspektů a nepříliš známá osobní minulost Segalena v jeho vlastní zemi neprávem ostrakizovaly. Z našeho úhlu pohledu se jedná o autora hodného znovuoživení.

Mladý Jünger ve svém pubertálním období snil o Africe, kontinentu slonů a dalších bájných stvoření, kde rozlehlé pláně a krajina jako taková nebyly zničeny industrializací, příroda a domorodci zde spolu žili v ušlechtilé čistotě a všechno zde bylo stále možné. Mladý Jünger proto vstoupil do francouzské cizinecké legie, aby si splnil svůj sen a navštívil tento nový kontinent, plný tajemství a životní síly. Rok 1914 mu, stejně tak i celé jeho generaci, poskytl příležitost se odpoutat od vyčerpávající přítomnosti. Ve stejném smyslu pak Drieu La Rochelle hovořil o „elánu“ ve svém díle *La comédie de Charleroi* a následně pak i **André Malraux** v knize *La Voie Royale* (Královská cesta, 1930).

Na levé straně politického spektra (pokud má toto rozdělení ještě nějaké opodstatnění) je oproti tomu populární termín „angažovanost“ (*engagement*). Tento entuziasmus byl nejzřetelnější zejména v době španělské občanské války, kdy se Hemingway, Orwell, Koestler a Simone Weil přidali k republikánům a **Roy Campbell**, jenž byl mimo jiné veleben Robertem Brasillachem, k nacionalistům.

Dobrodružství a angažovanost v uniformě vojáka falangistických milicí nebo naopak v řadách interbrigadistů a partyzánů jsou pojímány coby protiklady k hyperformalismu bezbarvého

civilního života. „Civilní život mě unavoval, proto jsem se přidal k IRA,“ stojí v jedné irské nacionalistické písni (*The Merry Ploughboy*), která v tomto konkrétním případě za doprovodu skočné melodie demonstruje existenciální povstání začátku 20. století – se vši nenuceností, živelností, rytmem a humorem zeleného ostrova.

Intoxikace? Drogy? Amorálnost?

Pokud však politické nebo vojenské závazky naplní duchovní potřeby těch, kteří jsou znuděni svazujícím formalismem civilního života, aniž by byla zachována tradiční vyrovnanost, odmítnutí veškerého formalismu může vést k jiným, o mnoho méně pozitivním stanoviskům. Dandy, odchylovší se od vyrovnaných Brummelových postojů nebo od delikátního Baudelairova kriticismu, chce většinou okusit nová vzrušení, většinou však jen ze samoučelné touhy po jejich vyzkoušení.

Tato cesta následně vede k útěkům ve formě drogové závislosti či nadměrné konzumace alkoholu: například romantická postava z díla *Jorise -Karla Huysmanse (À rebours, Naruby)* Des Esseintes se uchýlila k tvrdému alkoholu. *Thomas de Quincey* zase operuje s postavou konzumenta opia (*Zpověď anglického požívače opia*). Baudelaire osobně vyzkoušel opium a hašiš.

Propadnutí drogám je zdůvodňováno postupným uzavíráním světa poté, co kolonizace Afriky a ostatních panenských teritorií znemožnila prožívání opravdových a nebezpečných dobrodružství. Válka, se kterou se Jünger seznámí zhruba ve stejné době, jako s drogami a intoxikací, ztratila své kouzlo vzhledem k tomu, že postava válečníka se stala anachronismem, nakolik se války čím dál tím více profesionalizovaly, mechanizovaly a technologizovaly.

Amorálnost a antimoralismus jsou ještě slepějšími cestami. Oscar Wilde navštěvoval vykřičené bary, kde ostentativně dával na odív svoji homosexualitu. Postava Doriana Graye sklouzne na dráhu zločinu jen proto, aby ještě více přestoupila konvence, což činí s jakousi žalostnou arogancí. Rovněž je možné si vzpomenout na bolestný konec Montherlantův a uchovat si v mysli jeho pochybný odkaz, jenž přežil do dnešních dnů prostřednictvím jeho nástupce *Gabriela Matzneffa*, jehož literální styl je dozajista brilantní, otevírá však dveře nejtemnějším scénářům, jaké si jen lze představit. Matzneff ve svých aktivitách pokračoval v utajení za zavřenými dveřmi, veškeré perverznosti a obskurnosti spatřivší světlo světa od sexuální revoluce bylo dovoleno vykonávat bez úskopského moralismu, jež je vlastní mnoha silným prožitkům.

Drogy, přestupování zákona a sexem posedlé bláznovství jsou jedněmi z mnoha existenciálních pastí a slepých uliček, v nichž se mnozí nešťastníci ztratí ve své honbě za „duchovními potřebami“. Přejí si „páchat hříchy“, což však ironickému pozorovateli připadne jako známka zmařeného života, absence opravdové životní síly, či projev sexuální frustrace způsobené nejrůznějšími poruchami nebo neduživostí tělesné schránky. Dozajista nelze jezdit na tygru (a bude vskutku obtížné nějakého nalézt) v hospodách, kde starý floutek Matzneff vypráví pikantní podrobnosti ze svých sexuálních dýchánek svým mrzkým nohsledům.

Náboženský asketismus

Opravdovou alternativou buržoaznímu světu „banálních zaměstnání“ a „malicherných kalkulací“ (těmito slovy jej karikuje Hannah Arendtová), jenž je nyní nadobro uzavřen a všemožná dobrodružství a objevy nejsou ničím jiným než pouhým opakováním, světu, v němž válka je doménou nejmodernějších technologií a pojem rytířství už nic neznamena, je náboženský asketismus a jistý návrat k zádumčivému monarchismu a Tradici (zde je možné odkázat na díla Julia Evoly, Reného Guénona a Frithjofa Schuona). Drieu La Rochelle k této cestě nabádá ve svých dílech *Journal d'homme trompé* (1978) a *Journal de Guerre* (1992) poté, co prožil svá politická zklamání. Je zde zřejmá jeho inspirace díly Reného Guénona.

Bratři Schuonovi jsou ztělesněním tohoto přístupu: Frithjof se dal k cizinecké legii, prošel celou Saharu, seznámil se s pouštními súfy a marabuty z pohoří Atlas, přiklonil se k mysticismu súfijského islámu, aby následně navštívil siouxskou rezervaci ve Spojených státech. Zanechal po sobě ohromující množství uchvatných obrazových materiálů.

Jeho bratr, vystupující jako „otec Galle“, prozkoumal indiánské rezervace v Severní Americe, překládal gospels do jazyka Siouxů, poté se uchýlil do cisterciáckého kláštera ve Valonsku, kde trénoval mladé koně v indiánském stylu. Právě zde se potkal s Hergém, s nímž se poté spřátelil.

Jejich životy prokázaly, že dobrodružství a absolutní útěk od umělého a zkaženého světa westernizace (jak praví Zinovjev) zůstávají možnými a prospěšnými.

Proto lze říci, že rebelie je oprávněná za situace, že nepadnete do některé z léček.

Třetí část článku *Reflections on the Aesthetic & Literary Figure of the Dandy, Part III* vyšla na stránkách Counter-Currents Publishing, francouzská verze *Réflexions sur la figure esthétique et littéraire du "dandy"* (v plném znění) na stránkách Voxnr.com.

Series Navigation

<< Úvahy o estetické a kulturní postavě dandyho, část 2